

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра економічної теорії та міжнародних економічних відносин

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Методичні рекомендації
для здобувачів ступеня магістра
освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

Дніпро
НТУ «ДП»
2025

Кваліфікаційна робота магістра [Електронний ресурс] : методичні рекомендації для здобувачів ступеня магістра освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини / уклад.: Д.Д. Алексеєнко, С.О. Геращенко, І.Ю. Гузенко, М.В. Литвин, Н.І. Литвиненко, Г.М. Пилипенко, Ю.І. Пилипенко, В.Л. Смесова ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. 47 с.

Укладачі:

Д.Д. Алексеєнко, к. екон. наук, представник роботодавців.

С.О. Геращенко, к. екон. наук, доц.

І.Ю. Гузенко, к. екон. наук, доц.

М.В. Литвин, к. екон. наук, доц.

Н.І. Литвиненко, к. екон. наук, доц.

Г.М. Пилипенко, д. екон. наук, проф.

Ю.І. Пилипенко, д-р екон. наук, проф.

В.Л. Смесова, д-р екон. наук, проф.

Затверджено науково-методичною комісією зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини (протокол № 5 від 15.05.2025) за поданням кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин (протокол № 13 від 17.06.2025).

Подано рекомендації щодо порядку організації, виконання, правил оформлення, процедур нормоконтролю та захисту кваліфікаційної роботи. Наведено орієнтовний перелік тем робіт та анотації щодо змісту основних розділів. Рекомендовано для здобувачів НТУ «Дніпровська політехніка» спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини.

Відповідальний за випуск завідувач кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин В.Л. Смесова, д-р екон. наук, проф.

ЗМІСТ

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	7
2.1 Вибір теми кваліфікаційної роботи та порядок її затвердження.....	7
2.3 Порядок захисту кваліфікаційної роботи.....	9
3 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	11
3.1 Структура кваліфікаційної роботи.....	11
3.2 Зміст вступу та елементів основної частини кваліфікаційної роботи бакалавра	12
3.3 Академічна доброчесність та запобігання плагіату.....	18
4 ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ...	20
4.1 Правила оформлення пояснювальної записки	20
4.2 Зразки оформлення рисунків і таблиць.....	23
4.3 Правила оформлення демонстраційного матеріалу.....	29
5 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	35
ДОДАТКИ	36

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестація здобувачів вищої освіти зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи магістра.

В освітньо-професійній програмі «Міжнародні економічні відносини» спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини (РН) здійснено розподіл програмних результатів навчання (РН) за організаційними формами освітнього процесу. Зокрема, до ОК КР Виконання кваліфікаційної роботи віднесено такі результати навчання:

Шифр	Результати навчання
РН1	Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.
РН2	Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.
РН3	Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.
РН4	Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.
РН5	Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.
РН6	Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.
РН7	Досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин.
РН8	Розробляти та досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.
РН9	Здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках
РН12	Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.
РН13	Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків.
РН14	Презентувати результати власних досліджень, шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.
Спеціальні результати навчання з урахуванням особливостей освітньої програми	
СРН15	Ідентифікувати нові тренди та рушійні сили, надаючи пояснення того, як ці тенденції можуть розвиватись та змінювати світогосподарські системи.

Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складного спеціалізованого завдання або практичної проблеми щодо процесів і явищ у світовому господарстві, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів міжнародних економічних відносин.

На підготовку кваліфікаційної роботи відводиться 22 кредити ЄКТС, що відповідає 660 годин навчального навантаження.

Кваліфікаційна робота магістра – це самостійне та завершене теоретико-практичне дослідження, яке виконується здобувачем на завершальному етапі навчання фахової підготовки, і є основним засобом діагностики рівня сформованості спеціальних (фахових) навичок здобувачів вищої освіти, згідно Стандарту вищої освіти та освітній програмі «Міжнародні економічні відносини» НТУ «Дніпровська політехніка» [1].

Метою її виконання є поглиблене осмислення професійної проблеми, комплексне опанування фахового матеріалу і методів самостійного дослідження та послідовного викладення, а також практичного застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань у сфері міжнародних економічних відносин.

Завданнями кваліфікаційної роботи є:

- систематизація, закріплення, розширення та поглиблення теоретичних і практичних знань у контексті вирішення певних завдань у відповідь на глобальні виклики сучасності та зміни світової системи;
- формулювання конкретної прикладної проблеми, що потребує нестандартних та інноваційних підходів до розроблення пропозицій для її вирішення;
- проведення всебічної діагностики ситуації із застосуванням сучасного інструментарію (методів, прийомів і засобів);
- удосконалення навичок самостійної роботи та теоретичного та емпіричного дослідження, економіко-математичного аналізу, моделювання та прогнозування, методики аналізу даних у сфері міжнародних економічних відносин;
- обґрунтування висновків та рішень конкретної прикладної проблеми на основі результатів наукових досліджень;
- удосконалення навичок з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин.

Як самостійна науково-дослідна розробка, кваліфікаційна робота повинна мати практичне значення для організації чи країни, за даними якої її виконують. Вона має враховувати сучасні тенденції розвитку науки та техніки, форм господарювання, ринкової інфраструктури щодо конкретних умов, для яких виконується. Розробка заходів і рекомендацій має здійснюватися на підставі вивчення сучасної вітчизняної та зарубіжної літератури, досвіду організацій усіх форм власності, законодавчих міжнародних актів та України тощо.

Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації. Робота перевіряється на наявність плагіату згідно з процедурою, визначеною системою забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти університету [2].

Кваліфікаційна робота магістра виконується здобувачем для публічного захисту, тому до неї пред'являється вся сукупність вимог, як до робіт такого характеру, а саме:

- високий теоретичний рівень;
- чіткість викладення;
- аргументованість;
- наповненість достовірними фактичними даними;
- обґрунтованість застосованих методів досліджень;
- формулювання власного відношення до проблем, що розглядаються;
- відображення особистого вкладу в розробку теми;
- конкретність і дієвість пропозицій і рекомендацій.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1 Вибір теми кваліфікаційної роботи та порядок її затвердження

Кафедра економічної теорії та міжнародних економічних відносин розробляє та затверджує базовий перелік тем кваліфікаційних робіт магістра, який щорічно переглядається і доповнюється з урахуванням змін, що віддзеркалюють сучасний стан і проблематику міжнародних економічних відносин, а також відповідних вимог діючого законодавства. При цьому враховується спрямованість науково-дослідної роботи кафедри, а також визначений перелік виробничо-комерційних структур, установ та організацій, які є базовими для проходження практики.

Теми кваліфікаційних магістерських робіт вибираються із розробленого кафедрою переліку і за погодженням з науковим керівником можуть бути скореговані у відповідності з умовами практики або місця постійної роботи здобувача.

В окремих випадках здобувачам надається право вільного вибору теми за умови обґрунтування доцільності її розробки. При цьому тема кваліфікаційної роботи повинна бути актуальною, мати теоретичне і практичне значення, відповідати сучасному стану та перспективам розвитку економічної науки і підприємницької практики. Назва роботи повинна відповідати фаху та сутності наукової проблеми, яку намагається вирішити здобувач, вказувати на ціль та завершеність дослідження.

Неприпустимим є вибір однієї теми двома здобувачами, які обрали одне місце проходження практики.

Закріплення теми кваліфікаційної роботи відбувається на підставі письмової заяви на ім'я завідувача випускової кафедри і затверджується наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» після подання кафедрою відповідної інформації.

Перелік рекомендованих кафедрою економічної теорії та міжнародних економічних відносин тем наведено у додатку А.

2.2 Взаємодія учасників процесу атестації

Проведення атестації у формі захисту кваліфікаційної роботи орієнтовано на діагностику рівня теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за спеціальністю 292 Міжнародні економічні відносини.

Здобувач, виконуючи кваліфікаційну роботу, повинен:

- обрати й узгодити з керівником тему роботи (Додаток А);
- скласти заяву закріплення теми на ім'я завідувача кафедри економічної теорії та міжнародних економічних відносин;

- отримати завдання на кваліфікаційну роботу (Додаток В);
- самостійно виконувати кваліфікаційну роботу, використовуючи матеріали передатестаційної практики, методичне та інформаційне забезпечення;
- систематично відвідувати консультації керівника роботи і керівників розділів;
- сприймати зауваження та оперативно виконувати методичні вказівки керівників;
- щотижня інформувати керівника про хід виконання завдання на кваліфікаційну роботу;
- подати кваліфікаційну роботу на перевірку керівникам розділів, отримати оцінку за виконання кожного розділу;
- подати готовий матеріал на перевірку керівнику роботи;
- отримати рецензію на кваліфікаційну роботу;
- подати кваліфікаційну роботу, підписану керівником, та її електронний примірник відповідальній особі кафедри (нормоконтролеру) для перевірки рівня запозичень; підготувати доповідь про основні положення кваліфікаційної роботи;
- надати відповідь на зауваження керівника роботи, керівників розділів, рецензента;
- відповідно до графіка захистити роботу на засіданні екзаменаційної комісії, дотримуючись регламенту; отримати документ про вищу освіту [3, с. 20].

Керівник кваліфікаційної роботи повинен:

- видати актуальну тему кваліфікаційної роботи;
- видати завдання на кваліфікаційну роботу із зазначенням термінів виконання розділів та подання роботи до екзаменаційної комісії;
- керувати виконанням кваліфікаційної роботи;
- скласти графік консультацій; дотримуватися графіка консультацій;
- контролювати якість виконання роботи;
- інформувати на засіданні кафедри про виконання календарного плану завдання;
- при суттєвому відхиленні від календарного плану порушувати питання про призупинення виконання кваліфікаційної роботи;
- перевірити кваліфікаційну роботу й оцінити її, визначаючи якість виконання кваліфікаційної роботи, за критеріями оцінювання, що корелюють з дескрипторами Національної рамки кваліфікацій за рівнями вищої освіти, які подані в Положенні про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, підписати титульний аркуш пояснювальної записки та матеріали графічної частини;
- написати аргументований відгук на кваліфікаційну роботу й направити її на рецензування;
- повернути здобувачеві роботу до захисту;
- провести підготовку здобувача до захисту кваліфікаційної роботи;
- бути присутнім у момент захисту роботи та оголосити свій відгук на засіданні екзаменаційної комісії [3, с. 20–21].

Вихідним документом для виконання роботи є завдання, яке видається здобувачеві на відповідному бланку (Додаток В). Завдання на роботу видається керівником і затверджується завідувачем кафедри.

За **7 робочих днів** до дня захисту готова і підписана здобувачем та керівником робота подається на перевірку її оригінальності (рівня запозичень) відповідальній особі по кафедрі з подальшим отриманням відповідної довідки. Після отримання позитивної довідки про академічну доброчесність робота направляється на рецензію.

Готова й оцінена кваліфікаційна робота подається завідувачу кафедри на підпис не пізніше ніж за **3 дні** до захисту. Після пояснювальна записка кваліфікаційної роботи разом зі всіма необхідними документами подається здобувачем секретарю ЕК **за день** до захисту.

На захист кваліфікаційної роботи до екзаменаційної комісії подаються:

- кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти (пояснювальна записка та демонстраційні матеріали);
- відгук керівника кваліфікаційної роботи;
- презентація кваліфікаційної роботи;
- довідка про результат перевірки рівня запозичень згідно з п. 4.1.4 Положення про систему запобігання та виявлення плагіату в Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»;
- рецензія на кваліфікаційну роботу.

Після захисту примірник кваліфікаційної роботи передається в установленому порядку на зберігання в архів навчального закладу [3, с.13].

2.3 Порядок захисту кваліфікаційної роботи

Захист кваліфікаційних робіт має проходити в такій послідовності:

Голова екзаменаційної комісії:

- перед початком засідання оголошує порядок роботи ЕК, регламент презентації кваліфікаційної роботи, критерії оцінювання;
- відкриває засідання та представляє присутнім членів комісії, посилаючись на відповідний наказ;
- перед захистом кожної кваліфікаційної роботи оприлюднює відомості про виконання здобувачем навчального плану та надає йому слово для презентації результатів кваліфікаційної роботи.

Здобувач називає тему кваліфікаційної роботи, аргументує її актуальність, формулює об'єкт, предмет, мету та завдання, доповідає про результати дослідження. Здобувач під час захисту може використовувати різні форми візуалізації доповіді: графічний матеріал кваліфікаційної роботи, визначений завданням на її виконання, слайди, аудіо-, відеоматеріали тощо.

Кількість примірників ілюстративного матеріалу повинна відповідати кількісному складу ЕК. Під час захисту бакалаврської роботи здобувач

зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуках та рецензіях, а також на запитання представників ЕК, які були поставлені у ході захисту.

Після завершення доповіді члени екзаменаційної комісії ставлять здобувачеві запитання, на які він надає відповіді.

Керівник кваліфікаційної роботи оголошує основні положення свого відгуку та аргументує оцінку за виконання кваліфікаційної роботи. Секретар комісії оголошує основні положення рецензії на кваліфікаційну роботу та виставлену рецензентом оцінку. Здобувач відповідає на зауваження керівника та рецензента.

Голова комісії після завершення захисту кваліфікаційних робіт оголошує початок закритого засідання, на якому приймається рішення про оцінку результатів захисту кваліфікаційних робіт, а також про видачу випускникам дипломів (дипломів з відзнакою) про закінчення університету, отримання певного ступеня та кваліфікації. Керівники кваліфікаційних робіт мають право бути присутніми на закритому засіданні. Рішення приймається відкритим голосуванням більшістю голосів членів екзаменаційної комісії, які брали участь в її засіданні. При однаковій кількості голосів голова екзаменаційної комісії має вирішальний голос. Рішення екзаменаційної комісії є остаточним і оскарженню не підлягає.

Голова екзаменаційної комісії запрошує здобувачів на продовження відкритого засідання та оголошує результати рішення [3, с. 15–16].

Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії.

Процедура захисту включає:

- доповідь здобувача про зміст роботи (до 7 хвилин);
- запитання до автора роботи;
- керівник кваліфікаційної роботи або секретар комісії оголошує рецензію на кваліфікаційну роботу та результати перевірки роботи на запозичення;
- відповіді здобувача на зауваження керівника та рецензента роботи.

3 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1 Структура кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота за своєю структурою складається із відповідних елементів, які в узагальненому вигляді представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Структура кваліфікаційної роботи

Назва елемента	Кількість сторінок	Зміст
Обкладинка	–	Тверда палітурка.
Титульний аркуш	1	Титульний аркуш пояснювальної записки кваліфікаційної роботи (додаток Б).
Завдання	1	Календарний план виконання роботи і перелік розділів, які видає керівник (додаток В). Сторінка із завданнями не нумерується і не враховується у загальному обсязі кваліфікаційної роботи.
Реферат українською та англійською мовами	2	Характеристика роботи: відомості про обсяг роботи, кількість таблиць, рисунків, додатків, використаних літературних джерел. Інформація про об'єкт, предмет, мету, положення, що захищаються, практичну значущість, можливі апробацію та впровадження результатів дослідження, зв'язок з курсовими роботами, методи дослідження, перелік ключових слів (додаток Г). Кожний мовний варіант реферату подається на окремому аркуші.
Зміст	1	Перелік складових роботи із вказівкою номерів початкових сторінок усіх її структурних складових: вступу, назв розділів і підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків (додаток Д).
Перелік умовних позначень (за необхідності)	1	Умовні позначення специфічних термінів, маловідомих скорочень, нових символів і позначень, які використовуються в роботі (додаток Е).
Вступ	3 – 5	Актуальність теми дослідження, ступінь розробки проблеми, мета роботи та завдання, об'єкт і предмет. Новизна, зміст якої виноситься у положення, що захищаються. Методи дослідження. Інформаційна база. Апробація результатів кваліфікаційної роботи з вказівкою впровадження її результатів. Структура та обсяг кваліфікаційної роботи, кількість таблиць, рисунків, додатків, використаних літературних джерел.
Основна частина роботи	70 – 90	Викладення матеріалу, згрупованого за розділами і підрозділами.

Висновки	2 – 3	Коротка характеристика результатів дослідження, перелік пропозицій і рекомендацій, їхній зміст та оцінка ефективності від впровадження.
----------	-------	---

3.2 Зміст вступу та елементів основної частини кваліфікаційної роботи бакалавра

Основна частина кваліфікаційної роботи об'єднує в собі вступ, три розділи, в яких виділяються окремі підрозділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

Вступ є своєрідною презентацією кваліфікаційної роботи, її «візитною карткою». Він надає інформацію для формування загального уявлення про кваліфікаційну роботу і її головні результати. Вступ містить такі підпункти: актуальність теми дослідження, ступінь наукової розробки проблеми, мета і завдання дослідження, об'єкт і предмет дослідження, методи дослідження, положення, що виносяться на захист, інформаційна база дослідження, практичне значення, апробація результатів дослідження.

Актуальність теми дослідження обґрунтовується на основі аргументації теоретичної та практичної значущості вирішення окресленої проблеми для розвитку міжнародних економічних відносин та покращення кінцевих результатів функціонування певної країни, їх групи або окремого підприємства у межах світової економіки. Для цього варто навести факти із реальної економічної дійсності, статистичні дані, які б свідчили про наявність проблемної ситуації в обраній сфері дослідження. Після цього слід продемонструвати важливість її вирішення як для розвитку науки, так і для практики.

Ступінь наукової розробки проблеми. У цьому підпункті надають інформацію про сучасний стан наукового розроблення проблематики із зазначенням прізвищ вітчизняних та зарубіжних фахівців, які безпосередньо займалися її дослідженням та того, яких результатів вони досягли під час наукового пошуку. Також необхідно вказати, які прогалини знань все ще мають місце в даній царині дослідження. Іншими словами, здобувач має показати де саме пролягла межа між відомим і невідомим знанням в обраній сфері дослідження та визначити, на чому буде акцентуватися увага в його роботі.

Мета і завдання дослідження. Формулювання мети кваліфікаційної роботи є логічним кроком від постановки проблеми до зазначення того, що саме буде вирішуватися у кваліфікаційній роботі. Мету прописують таким чином, щоб вона вказувала на предмет дослідження. В ній виділяють дві складові. Перша складова є науковою, вона має корелювати з назвою роботи і відображати спрямування на

вирішення виявленої у попередніх підпунктах невирішеної частини проблеми. Друга складова є практичною і має вказувати на те, що забезпечать отримані результати в економічній практиці. Наприклад, кваліфікаційна робота на тему «Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями: еволюція, теорія, практика» може мати за мету «теоретичне узагальнення та обґрунтування засад співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями, надання практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності такої взаємодії».

Завдання дослідження – це вибір шляхів і засобів для досягнення мети. Вони ставляться таким чином, щоб після їхнього вирішення мета була досягнута. По суті, це деталізований перелік того, що потрібно зробити щоб досягти мети. Тому завдання формулюють у вигляді конкретного переліку дій, які повинні бути проведені під час наукового дослідження для реалізації його мети («з'ясувати», «виокремити», «запропонувати», «класифікувати», «систематизувати», «узагальнити», «виявити», «розкрити», «визначити», «охарактеризувати», «розробити», «удосконалити» тощо).

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Явище виступає як форма прояву сутності (наприклад, міграція, міжнародні інвестиції, світові кризи, глобальні ризики тощо). Процес – це безпосередній хід розвитку явища, зміна його стану (формування ринків, розвиток світового господарства, процеси інтеграції, глобалізації тощо). Представлення об'єкта дослідження починають фразою: «Об'єктом дослідження є ... (повна назва)», після чого подається стислий опис об'єкта з вказівкою на його основні характеристики. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження.

Предмет дослідження – це те, що знаходиться у межах об'єкта. Тобто, об'єкт і предмет співвідносяться між собою як ціле і частина, загальне та часткове. Предмет відображає тему дослідження і саме на нього має спрямовуватися основна увага автора. Визначення предмета дослідження – це, по суті, відповідь на питання: «Що, які властивості та які зв'язки об'єкта необхідно вивчати?».

Для теми, яка розглядається у якості прикладу, об'єктом дослідження є взаємодія економічних суб'єктів у межах світової економіки у її взаємозв'язку з процесами економічної інтеграції України у міжнародний фінансовий простір. Предметом дослідження виступає динаміка, взаємозалежність і механізми співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями.

Методи дослідження наводять як перелік використаних теоретико-методологічних підходів та інструментів, за рахунок яких було отримано ті чи інші результати дослідження. Тут необхідно чітко вказувати, що саме вивчалось за рахунок певного метода і що було отримано в результаті наукового пошуку.

Положення, що виносяться на захист, містять наукові результати, які отримані автором особисто під час дослідження. Це можуть бути положення щодо

особливостей функціонування об'єкта світового господарства, характеру перебігу економічного процесу, виявлення основних тенденцій соціально-економічного розвитку, а також надані автором рекомендації з вирішення проблеми на теоретичному або практичному рівнях. Окремі положення в магістерській кваліфікаційній роботі можуть мати наукову новизну. Варто звернути увагу на те, що новизна наукового дослідження вимірюється певним рівнем наукового пізнання. Перший рівень відображає перетворення відомих даних, докорінну їх зміну. Тут здобутий результат характеризується принципово новими положеннями щодо знань, які існували раніше. Міра наукових здобутків цього рівня новизни описується як «вперше...». Другий рівень є доповненням до відомих даних. На ньому розширюються існуючі підходи, вносяться нові акценти, які доповнюють наявні знання у тій чи іншій галузі без зміни їхньої суті («удосконалено...»). Третій рівень відображає конкретизацію, уточнення відомих даних, їхню деталізацію, поширення відомих результатів на новий клас об'єктів («дістало подальший розвиток...»). Елементами наукової новизни магістерської роботи можуть бути удосконалені визначення явищ і процесів, запропоновані власні класифікації, виявлені тенденції розвитку, встановлені особливості функціонування об'єктів, надані рекомендації щодо підвищення ефективності регулюючих заходів тощо.

Інформаційна база дослідження. Вказуються джерела інформації, на основі яких виконувалася кваліфікаційна робота. Це можуть бути нормативні акти, стандарти, різні форми звітності, статистичні матеріали, монографії, наукові статті, автореферати дисертацій, сайти тощо.

Практичне значення кваліфікаційної роботи полягає у наданні відомостей про впровадження результатів дослідження у діяльність певних установ та організацій, що є суб'єктами міжнародних економічних відносин. Відомості про опубліковані результати наукової роботи за відповідною темою (статті, тези доповідей на конференціях) подаються у підпункті *Апробація результатів дослідження*. У кінці вступу наводиться інформація про структуру та обсяг кваліфікаційної роботи, кількість представлених в ній таблиць, рисунків, додатків і використаних літературних джерел.

Розділ 1 є теоретичною основою для вирішення наукової проблеми. Він складається із двох параграфів і за своїм обсягом має містити 20 – 25 сторінок тексту. У цьому розділі формуються теоретико-методологічні засади дослідження предметної сфери кваліфікаційної роботи. У *першому* підрозділі аналізується стан теоретичних напрацювань з обраної теми. Для цього розглядається еволюція поглядів вітчизняних і зарубіжних вчених на предмет дослідження та здійснюється узагальнення існуючих теоретичних підходів. Здобувач має опрацювати не менш ніж 15 – 20 літературних та інформаційних джерел, до яких належать монографії, наукові статті, автореферати дисертацій, навчальні посібники, рекомендовані МОН України для використання в навчальному процесі, джерела статистичної інформації. Під час вивчення напрацювань провідних науковців з даної

проблематики потрібно виокремити основні етапи розвитку їхніх поглядів, а також показати, які домінуючі методологічні підходи були ними застосовані для отримання відповідних результатів. Цей матеріал не повинен носити описового характеру – здобувач має здійснити критичний аналіз існуючих підходів, виокремити невирішені проблеми та обґрунтувати особисту позицію щодо предмета дослідження. Методологічним підґрунтям цієї роботи слугують методи історичного і логічного, загального й особливого, аналізу і синтезу, порівнянь та класифікацій.

Другий параграф розділу передбачає з'ясування сутності явища або процесу, дослідженню якого присвячено кваліфікаційну роботу. Для цього необхідно віднайти у науковій літературі не менше 10 визначень предмета дослідження, які надаються різними авторами, проаналізувати їх та висловити свою думку щодо їхньої здатності відобразити причинно-наслідкові зв'язки тієї категорії, яка лежить в основі предмета дослідження. У цьому ж параграфі розкриваються змістовні характеристики явища, що досліджується, показуються форми його прояву в реальній економічній дійсності, описуються взаємозв'язки з іншими явищами і процесами. Виконання досліджень, представлених у цьому параграфі базується на методах абстракції, сходження від абстрактного до конкретного, порівнянь та класифікацій, загального й особливого, а також системному та діалектичному підходах. В кінці розділу наводяться висновки у вигляді короткого резюме про основні теоретичні та / або методичні здобутки здобувача на шляху виконання завдань, передбачених для цього розділу. Висновки починаються із слів: «обґрунтовано», «класифіковано», «визначено», «запропоновано» тощо.

Розділ 2 (25 – 35 сторінок, три підрозділи) за своїм змістом є аналітично-дослідницьким і передбачає аналіз предмета дослідження відповідно до обраної тематики, виявлення основних тенденцій його розвитку та соціально-економічних наслідків. *Перший підрозділ* присвячують аналізу фактичного стану досліджуваної проблеми. На цьому етапі складається перелік факторів, що впливають на розвиток і функціонування об'єкта дослідження за допомогою EFAS, PEST аналізу, SWOT аналізу, ETOM-аналізу та QUEST-аналізу. Наступний етап передбачає підбір показників, які кількісно характеризують відібрані фактори. Цю роботу виконують із залученням статистичної інформації про функціонування певної сфери міжнародних економічних відносин, конкретного сегменту світового ринку або компанії, яка здійснює свою економічну діяльність в його межах. При цьому відображають не тільки поточний стан об'єкта, але й демонструють його динаміку за період від 5 до 10 років. Інформаційними джерелами такої роботи слугують статистичні матеріали міжнародних організацій (Word Bank, OECD, UNCTAD, UNIDO, FAO, WTO, ILO, IMF та ін.), Європейського Союзу, Національного бюро статистики США, CIA, національних статистичних агенцій різних країн, річні звіти провідних компаній світу, аналітичні звіти агенцій кон'юктурних досліджень ринку тощо.

Другий підрозділ передбачає виконання ґрунтовного аналізу факторів, які були виокремлені й оцінені у першому підрозділі роботи, а також соціально-економічних наслідків їхньої дії. В найбільш узагальненому розумінні фактори (чинники) визначаються як умови, параметри, показники, які здійснюють вплив на економічне явище або процес (результат процесу). Серед них, зокрема, виокремлюють фактори прямої дії – чинники, які безпосередньо впливають на ринкове середовище й до вимог яких необхідно адаптуватися. Такими є характеристики попиту й пропозиції, тип ринкової структури, рівень концентрації ринку та сила ринкової влади учасників ринкових взаємодій. Для визначення впливу цих факторів використовують кон'юнктурний аналіз, методики дослідження ринків на предмет концентрації та підходи до визначення сили ринкової влади основних його гравців. Також аналізують фактори непрямого впливу, тобто такі, які безпосередньо не позначаються на суб'єктах міжнародних економічних відносин, проте здійснюють свій опосередкований вплив на їхній стан і подальший розвиток, а також ускладнюють передбачуваність настання можливих наслідків від такого впливу. До чинників непрямої дії відносяться макроекономічні фактори (наприклад, рівень ВВП, курси валют, показники інфляції та безробіття), а також політичні, науково-технологічні, соціокультурні, природно-географічні, екологічні чинники. Під впливом стрімкого розвитку процесів глобалізації зростає роль інформаційних, науково-технічних, геополітичних та цивілізаційних факторів. Економіки країн стають все більш залежними від інтелектуального капіталу (людський капітал як сукупність знань, звичок та творчих здібностей людини плюс структурний капітал як техніко-технологічне, інформаційне та організаційне забезпечення його реалізації), тому дослідження цих факторів має відбуватися в контексті теоретичних моделей нової економіки та економіки знань.

Не слід забувати, що зазначені фактори породжують ще й феномен глобальної економіки, який докорінним чином відрізняється від міжнародної. Глобальна економіка набуває рис багаторівневої системи, що структурована на основі інституціональних суб'єктів та секторальних галузей. Її становлення ускладнює суб'єктну ієрархію економічних відносин, коли помітна дискредитація держави як основного структурного елемента глобальної економіки супроводжується постійно зростаючим впливом ТНК, регіональних блоків, міжнародних урядових та неурядових організацій, екстериторіальних та функціонально автономних міст – світових фінансово-інноваційних центрів, окремих індивідів – інтелектуалів, крупних бізнесменів, їх неформальних груп тощо). Опис цих складних процесів проводиться із застосуванням методів міждисциплінарних досліджень та системного аналізу.

Третій підрозділ присвячують виявленню спроможності країни, групи країн, міжнародного регуляторного органу або міжнародної компанії відповісти на виклики макроекономічного та глобального середовища. У підсумку визначаються алгоритми, процедури та етапи для розробки аналітичної або математичної моделі,

що описує предмет дослідження. Під час проведення цієї роботи необхідно використовувати методи теорії ймовірності та математичної статистики, зокрема регресійний і кластерний види аналізу, методи перевірки статистичних гіпотез, економетрику й моделювання економічних процесів. Другий розділ має бути максимально насиченим фактичною інформацією (таблицями, графіками, діаграмами, схемами) і завершуватися оціночною характеристикою отриманих результатів та висновками. В кінці розділу наводяться короткі висновки.

Розділ 3 (25 – 30 сторінок, два підрозділи) є рекомендаційним. Він має містити обґрунтовані пропозиції здобувача, спрямовані на досягнення мети, поставленої у вступі, та адресовані конкретним суб'єктам-учасникам міжнародних економічних відносин. Характер і зміст заходів, що пропонуються, мають базуватися на теоретичних дослідженнях, а також аналізі проблеми, проведеному у другому розділі кваліфікаційної роботи.

Перший підрозділ цього розділу містить матеріал, який логічно узагальнює результати, отримані у першому та другому розділах кваліфікаційної роботи. Тут також надаються конкретні рекомендації щодо організаційно-економічних заходів практичного розв'язання проблеми. Це можуть бути рекомендації щодо розроблення напрямів зовнішньоекономічної політики держави, регуляторних нормативів міжнародних організацій, довготермінових стратегій, програм розвитку, міжнародних проєктів та інших заходів.

Другий підрозділ будується на обґрунтуванні доцільності запровадження представлених заходів з обґрунтуванням їхньої ефективності. Для цього використовують математичні розрахунки, які дозволяють здійснити оцінку витрат на реалізацію запропонованих заходів, отримати інформацію щодо очікуваних ефектів від їхнього втілення та оцінити економічну ефективність. Завдання щодо економічних розрахунків та оцінок формуються з урахуванням специфіки об'єкта та предмета кваліфікаційної роботи, а також її мети.

Економічну ефективність реалізації напрямів зовнішньоекономічної політики держави та нових регуляторних нормативів міжнародними організаціями залежно від теми кваліфікаційної роботи оцінюють з огляду на їхній вплив на кінцеві результати функціонування національної та міжнародної економіки (підвищення індексу людського розвитку, прирости ВВП, ВНД та глобального ВНД, покращення показників торгового і платіжного балансів, зростання індикаторів інноваційності тощо). Міжнародні економічні стратегії, програми розвитку та проєкти оцінюють у залежності від поставлених цілей дослідження. Це може бути оцінка економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства та перспективних напрямів його розвитку; оцінка економічної доцільності міжнародних економічних операцій на базі розрахунку рентабельності, базового та альтернативного коефіцієнтів ефективності; оцінка економічної ефективності розробленої стратегії, запропонованих заходів, міжнародного підприємницького або інвестиційного проєкту; оцінки експортного потенціалу або

інвестиційної привабливості країни тощо. Для проведення розрахунків використовують сценарний підхід, методи експертних оцінок, оцінки абсолютних і відносних показників, статичні методи, економіко-математичне та економетричне моделювання, метод горизонтального і вертикального аналізу, розрахунок інтегральних показників тощо. Розділ завершується короткими висновками.

Висновки (3 – 5 сторінок) є завершальною частиною кваліфікаційної роботи, в яких по пунктах надається інформація про актуальність теми та наводиться коротка характеристика отриманих результатів дослідження, перелік пропозицій і рекомендацій автора, їхній зміст та оцінка ефективності від впровадження. Як і висновки до кожного розділу, загальні висновки по роботі розпочинаються словами «продемонстровано», «обґрунтовано», «класифіковано», «визначено», «запропоновано», «виявлено» тощо. Висновки мають корелюватися з поставленими в роботі завданнями і описувати досягнуті теоретичні чи практичні результати при їх вирішенні. Тому на кожне завдання має бути відповідний до нього висновок. В цілому, текст висновків має сформулювати уявлення про зміст виконаної роботи.

3.3 Академічна доброчесність та запобігання плагіату

Метою «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка», затвердженого Вченою радою Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» 13 червня 2018 р., протокол № 8 (зі змінами та доповненнями, затвердженими Вченою радою НТУ «Дніпровська політехніка» від 26.03.2019 р.), є встановлення засад політики Університету щодо запобігання поширенню плагіату в письмових роботах учасників освітнього процесу; формування культури коректної роботи із джерелами інформації; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування [2, с. 4].

Кваліфікаційна робота – це навчально-наукова робота, яка може передбачатися на завершальному етапі здобуття певного рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої освіти [2, с. 4]. У кваліфікаційних роботах є недопустимий Академічний Плагіат, як оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (ст. 69 ЗУ «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556- VII). Академічний плагіат є неприпустимий у таких його видах: плагіат фрагментів письмових робіт та повних текстів; плагіат ідей, даних, моделей, ілюстрацій тощо; відсутність належних посилань за відсутності привласнення авторства; помилки цитування [2, с. 5].

Неприпустимим є самоплагіат – публікація однієї й тієї ж самої наукової роботи (цілком або з несуттєвими змінами) в декількох виданнях, а також повторна публікація (цілком або з несуттєвими змінами) раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт як нових наукових робіт; дуплікація наукових результатів – публікація повністю чи частково одних і тих самих наукових результатів у різних статтях, монографіях, інших наукових працях як нових результатів, які публікуються вперше [2, с. 5].

Слід звернути увагу про недопущення фабрикації, що полягає у наведенні у письмових роботах здобувачів та в наукових роботах вигаданих чи неперевічених даних, зокрема статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо; посилання на вигадані джерела інформації або навмисне посилання не на справжнє джерело; приписування іншим особам текстів, думок чи ідей, яких вони не висловлювали чи не публікували [2, с. 5].

Також слід звернути увагу на неприпустимість фальсифікації, як необґрунтованого корегування результатів власних наукових досліджень чи виконання навчальних завдань; наведення у письмових роботах здобувачів та в наукових роботах свідомо змінених літературних даних та даних, отриманих із інших джерел; зокрема, статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо без належного обґрунтування причин і зазначення методики їх корегування; наведення неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок [2, с. 5–6].

У Положенні, п. 4.1.1. зазначається, що перевірка рівня запозичень у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти здійснюється випускною кафедрою відповідно до графіка дипломного проектування (не пізніше ніж за три дні до захисту роботи). Перевірка виконується відповідальною особою, призначеною завідувачем кафедри, шляхом вводу кваліфікаційної роботи до певної електронної системи (п. 4.1.2.). Відповідальна особа (нормоконтролер) приймає у друкованому вигляді підписану керівником завершену кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти, а також її електронну версію у форматі *.rtf (Rich Text Format), *.doc (Word 97 – Word 2003), *.docx (Word 2007), *.pdf (Portable Document Format). Відповідальна особа вибірково перевіряє електронну версію кваліфікаційної роботи на предмет її відповідності друкованій версії. Якщо версії неідентичні, то кваліфікаційна робота повертається здобувачеві для усунення розбіжностей (п. 4.1.3.) [2, с. 6 – 7].

4 ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1 Правила оформлення пояснювальної записки

Кваліфікаційна робота оформляється відповідно до державних стандартів України, а саме: ДСТУ 5034:2008 «Інформація і документація. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять», ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки, структура та правила оформлення», а також ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [4 – 6].

Мова тексту – українська. Текст роботи повинен викладатися сучасною літературною мовою з використанням загальноприйнятої економічної та математичної термінології, не містити граматичних та стилістичних помилок. Наукові роботи виконуються у безособовому стилі викладення матеріалу, згідно з яким не допускається вживання займенників «я» і «ми». Замість фраз «я вважаю...», «я думаю...» краще використовувати вирази «є підстави вважати», «на думку автора» тощо. При написанні тексту не потрібно надто перевантажувати речення, однак, слід уникати надмірно коротких, не пов'язаних між собою фраз. Необхідно стежити за тим, щоб не втрачалася основна авторська думка, постійно контролювати відповідність змісту розділів їхнім заголовкам. Кожний розділ, підрозділ, пункт роботи повинен мати логічний перехід до наступного.

Текст роботи друкується за допомогою комп'ютера на одній стороні аркушу білого паперу формату А4 (297х210 мм), з абзацним відступом 1,25 см, міжрядковим інтервалом – 1,5 (до 30 рядків на сторінці) і набирається шрифтом Times New Roman 14 pt.

Формули мають бути набрані за допомогою спеціального редактора (внутрішній редактор формул у Microsoft Word for Windows або Microsoft Equation), розмір кегля – 14 pt.

Заголовки, що подаються в рядках таблиць та їх колонках, пишуться або 14 шрифтом, або, якщо це необхідно для зменшення розміру таблиці, 10 – 12 шрифтом. Менші розміри шрифтів не допускаються.

Поля. Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Заголовки складових елементів роботи. Назви *структурних частин тексту кваліфікаційної роботи*, таких як «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ»,

«РОЗДІЛ 1» тощо, друкують великими літерами симетрично до тексту (вирівнювання по центру) та виділяють жирним накресленням.

Заголовки підрозділів (наприклад, 1.1; 1.2 тощо) друкують маленькими літерами (крім першої) з абзацу, жирним накресленням і вирівнюють за шириною. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, то їх розділяють крапками.

Заголовки пунктів (наприклад, 1.1.1; 1.2.2 тощо) – маленькими літерами

(крім перших великих) з абзацу у розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовку, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком, приміткою, прикладом має бути не менше двох одинарних міжрядкових інтервалів, незважаючи на те, що основний текст роботи друкується через 1,5 інтервали. Не дозволено розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту й підпункту на останньому рядку сторінки. Кожну структурну частину роботи (маються на увазі зміст, вступ, розділи, висновки) необхідно починати з нової сторінки [5].

Нумерація. У кваліфікаційній роботі передбачається застосування різних видів нумерації для різних її елементів.

Нумерація сторінок. В роботі передбачено нумерацію сторінок арабськими цифрами (у правому верхньому куті без тире, крапки та знака №). Нумерація має бути наскрізною – від титульного аркуша до останньої сторінки, включаючи всі ілюстрації та додатки. При цьому титульна сторінка рахується, однак номер сторінки не проставляється. Позначення сторінок кваліфікаційної роботи починається зі «ЗМІСТУ».

Нумерація елементів тексту. Такі складові, як ЗМІСТ, ВСТУП, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ, РЕФЕРАТ не нумерують (мається на увазі цифра, яка передує назві). На відміну від цих структурних елементів, розділи нумеруються арабськими цифрами, після номера крапку не ставлять, потім друкують власне заголовок розділу. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, використовуючи номер розділу і порядковий номер підрозділу, між якими ставиться крапка.

Рисунки. Рисунки (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти, діаграми) необхідно розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або ж на наступній сторінці. При здійсненні посилань на рисунки у тексті курсової роботи їхню назву вказують скорочено, наприклад, «...представлено на рис.1.1», «див. рис. 1.1», «відповідно до рис. 2.1», «згідно з рис. 2.1» тощо. Якщо ілюстрації і таблиці розміщені на окремих сторінках, то ці сторінки нумерують за загальною нумерацією сторінок. Таблицю чи ілюстрацію на аркуші формату, більшого за А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках. Рисунок розміщують по центру без абзацного відступу. Якщо рисунки створені не безпосередньо автором роботи, то роблять посилання на їхнє джерело.

Рисунки нумерують наскрізно арабськими цифрами, крім рисунків у додатках. Дозволено рисунки нумерувати у межах кожного розділу. У цьому разі номер рисунка складається з номера розділу та порядкового номера рисунка в цьому розділі, які відокремлюють крапкою, наприклад, «Рисунок 3.2» – другий рисунок третього розділу. Рисунки кожного додатка нумерують окремо. Номер рисунка додатка складається із позначки додатка та порядкового номера рисунка привіт в додатку, відокремлених крапкою. Наприклад, «Рисунок В.1 – », тобто перший рисунок додатка В.

Назву рисунка друкують з великої літери та розміщують під ним посередині рядка, наприклад, «Рисунок 2.1 – Ринкові частки компаній».

Таблиці. Цифровий матеріал в роботі необхідно подавати у вигляді таблиць, які розміщуються після тексту, де про них ведеться мова. Таблиця повинна мати назву та номер. Нумерують таблиці послідовно суцільною нумерацією у межах розділу. Назву таблиці друкують з першої великої літери і розташовують безпосередньо над нею (починаючи з лівого верхнього кута): «Таблиця (номер) – назва таблиці». Між заголовком і таблицею рядки не пропускають [5].

Посилання на таблиці у тексті кваліфікаційної роботи вказують скорочено, наприклад, «... подано в табл. 1.1», «див. табл. 2.1», «відповідно до даних, представлених в табл. 2.1», «відповідно до таблиці 2.3», тощо. Таблицю бажано розміщати на одній сторінці. При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку у верхньому правому куті вказується «Продовження таблиці 1» або «Закінчення таблиці 1.1» Крім того, верхній рядок таблиці має містити заголовки стовпців. В кінці заголовка чи підзаголовка крапки не ставлять.

Заголовки колонок і рядків таблиці друкуються з великої літери, підзаголовки колонок – з малої, якщо вони становлять одне речення із підзаголовком колонки, і з великої, якщо вони мають самостійне значення. Одиниці виміру параметрів (якщо вони однакові для всіх елементів таблиці) зазначають у її назві. Якщо такі одиниці різні, то це роблять у відповідних колонках або рядках. Таблиці, запозичені у інших авторів, повинні мати посилання на їхнє джерело.

Примітки. Подаються у разі, якщо виникає необхідність пояснень до тексту, таблиць або рисунків. Примітки розташовуються безпосередньо за текстом, під рисунком (перед його назвою), під таблицею (у її межах). Слово «Примітка» друкуються з великої літери, через один міжрядковий інтервал, з абзацного відступу, кеглем 12. Одну примітку не нумерують. Наприклад:

Примітка. Таблицю складено автором на основі даних [7, с. 12 – 14].

Якщо приміток дві та більше, їх нумерують арабськими цифрами.

Наприклад:

Примітка 1. Таблицю складено автором на основі даних [7, с. 12 – 14].

Примітка 2. Для обчислення використано коефіцієнт рангової кореляції Спірмена.

Формули. Якщо в роботі наводиться більше однієї формули, то їх нумерують в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля сторінки на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Формули та рівняння подають посередині сторінки симетрично тексту окремим рядком безпосередньо після тексту, у якому їх згадано. Найвище та найнижче розташування запису формули чи рівняння має бути на відстані не менше, ніж один рядок (одинарного інтервалу) від попереднього й наступного тексту. Кожна формула має супроводжуватися поясненням її складових, представлених у рядок [5]. Наприклад:

$$Q_m = \sum_{i=1}^n Q_i, \quad (3.1)$$

де HHI – індекс концентрації і фірм; q_i – ринкова частка i -тої фірми у загальному обсязі ринку;

n – кількість фірм, що діють на ринку.

У багаторядкових формулах або рівняннях їхній номер проставляють на рівні останнього рядка.

Посилання на використані джерела вказують між двома квадратними дужками, наприклад, «... в роботі [7, с. 12-14]». Номер посилання має відповідати номеру використаного джерела із списку літератури.

Список використаних джерел. Кваліфікаційна робота завершується списком використаних джерел (не менше 40 найменувань), на які є посилання в основній частині роботи та які використані при її підготовці. Існує два способи формування списку використаних джерел. Перший спосіб передбачає подання бібліографічних описів джерел у тому порядку, в якому вони вперше згадуються у текст роботи. При цьому порядкові номери бібліографічних описів у списку мають відповідати посиланням на них у тексті роботи (номерні посилання). Другий спосіб реалізується через представлення джерел у списку в алфавітному порядку прізвищ перших авторів.

Бібліографічні описи посилань у списку використаних джерел наводять відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи, зокрема ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [6].

Додатки оформляють як продовження кваліфікаційної роботи на наступних після списку використаних джерел сторінках і розміщують їх у порядку появи посилань у тексті роботи. На першому чистому аркуші посередині великими літерами пишуть «Додатки». Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок. У правому верхньому куті рядка над заголовком друкується «Додаток» і велика літера, що позначає цей додаток (наприклад, Додаток Ж).

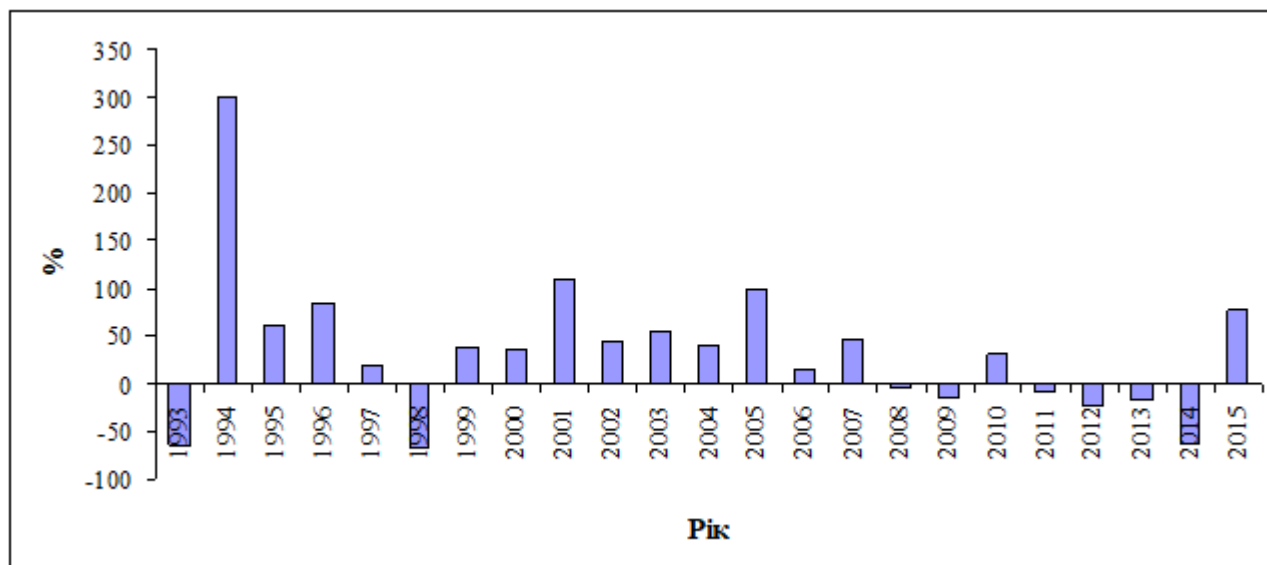
Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, починаючи з літери А, за винятком літер Ї, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї.

Під одним заголовком може міститись декілька рисунків, схем, об'єднаних одним змістом. У такому випадку всі складові частини додатку нумеруються суцільною нумерацією в його межах. Кожний рисунок (схема, таблиця) повинні мати свою власну назву, а номер складається з літери додатку та порядкового номера складової частини додатку. Між літерою додатку та порядковим номером ставиться крапка [5].

4.2 Зразки оформлення рисунків і таблиць

Зразок 1. Рисунок запозичено із джерела.

Текст розділу: Динаміка темпів приросту міжнародних резервів України представлена на рисунку 1.

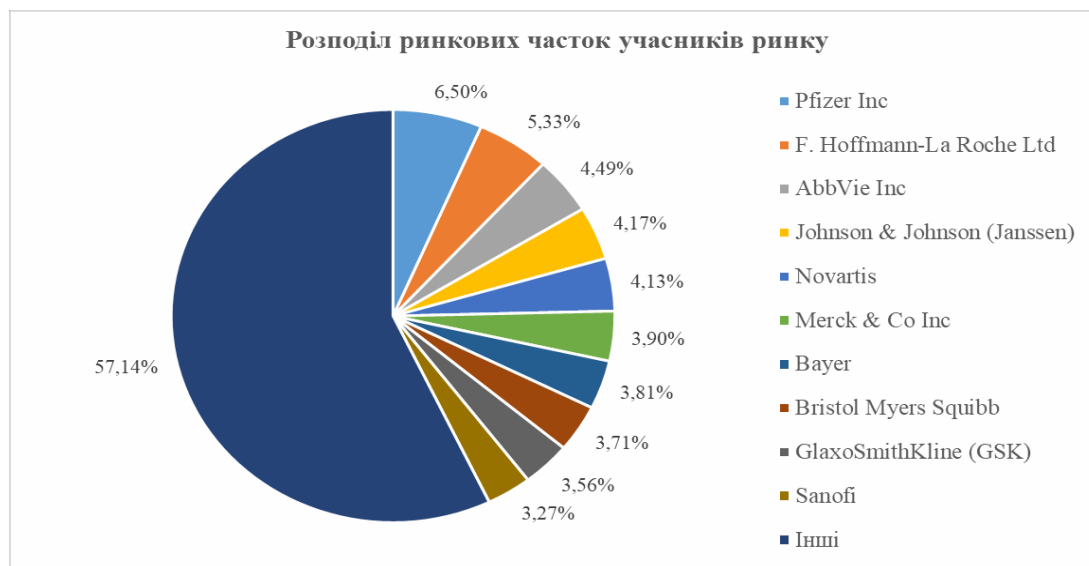
Примітка. Складено за даними [1].

Рисунок 1.1 – Темпи приросту міжнародних резервів України, % до попереднього року

Як слідує із рис. 1.1, темпи приросту міжнародних резервів виявляють схильність до різкого коливання, що є негативним фактором. Як відомо, значна амплітуда коливань впливає на їхню здатність виконувати свої основні функції.

Зразок 2. Рисунок створено автором на основі власних розрахунків за даними статистики.

Текст розділу: Для визначення рівня концентрації фармацевтичного ринку важливо обчислити ринкові частки діючих на ньому компаній. Ця інформація представлена на рисунку 2.1.

Примітка. Складено автором за даними [1].

Рисунок 2.4 – Ринкові частки компаній на світовому фармацевтичному ринку за 2021 рік

Згідно даних рис. 2.4, найбільшу ринкову частку обіймає компанія Pfizer Inc (6,50%), друге місце належить F. Hoffmann-La Roche Ltd (5,33%), на третьому розташована AbbVie Inc (4,49 %), а досліджувана компанія «Johnson & Johnson» займає четверте місце з ринковою часткою 4,17%.

Зразок 4. Таблиця побудована автором на основі даних статистики.

Текст розділу: Окремі макроекономічні показники за 2010 – 2020 рр. двох країн, а саме України та Алжиру, представлено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Окремі макроекономічні показники України та Алжиру, 2010-2020 рр.

Рік	ВВП на душу населення, дол. США	ВВП, млн. дол. США	Індекс споживчих цін, %	Інфляція дефлятор ВВП, %
2010	3918,48	140977,06	100,00	16,12
2011	3956,89	145065,40	104,52	18,23
2012	4012,36	149997,62	113,82	7,46
2013	4042,92	154197,56	117,52	-0,09
2014	4112,07	160057,06	120,95	-0,30
2015	4177,89	165979,17	126,74	-6,46
2016	4224,03	171290,51	134,84	1,55
2017	4192,34	173517,28	142,38	6,39
2018	4158,33	175599,49	148,46	7,06
2019	4111,31	177004,29	151,36	-0,91
2020	3815,25	167302,70	155,02	-4,69
2010	2965,14	102154,04	100,00	13,92
2011	3138,47	107737,27	107,96	14,20
2012	3153,74	107994,42	108,57	7,79
2013	3160,08	107965,58	108,31	4,34
2014	3123,90	100891,00	121,39	15,90
2015	2828,89	91030,96	180,50	38,88
2016	2903,80	93065,56	205,61	17,33
2017	2988,50	95360,59	235,30	22,08
2018	3106,04	98607,90	261,07	15,40
2019	3224,56	101784,54	281,66	8,25
2020	3115,86	97692,48	289,35	9,84

Примітка. Складено за [2].

Згідно даних, представлених у таблиці 1, у 2010 – 2020 рр. основні макроекономічні показники розвитку Алжиру демонструють коливання. Так, ВВП на душу населення з 2010 року по 2016 рік виявив тенденцію до зростання,

змінившись з 3918,48 до 4224,03 дол. США. З 2016 року починається його поступове уповільнення упритул до 2020 року.

Зразок 5. Таблиця побудована автором на основі статистичних даних, частина якої перенесена на іншу сторінку

Таблиця 1 – Макроекономічні показники зовнішньоекономічної діяльності України

Показники	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Відношення резервів до МЗ, %	1,56	6,77	22,72	38,52	35,02	12,48	20,65	25,42	36,72	36,49	38,85	41,12
Розмір резервів за методикою МВФ, млн. (поточний долар США) оригінал	–	–	–	3065,5	3492,5	3183,3	3202,5	3822,9	6276,0	7284,6	8571,1	10782,9
Розмір резервів за методикою МВФ, млн. (поточний долар США) відкоригована	–	–	–	5814,9	6405,3	5748,2	5597,5	6551,3	9435,9	11076,2	13543,5	17514,9

Продовження таблиці 1

Показники	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Відношення резервів до МЗ, %	51,20	43,25	41,41	32,22	42,37	45,89	36,95	25,37	17,95	9,37	29,23
Розмір резервів за методикою МВФ, млн. (поточний долар США) оригінал	13623,6	17697,4	24871,1	30052,5	24563,5	30268,8	35150,7	35220,2	41284,2	27178,5	24474,1
Розмір резервів за методикою МВФ, млн. (поточний долар США) відкоригована	22288,4	28393,3	39755,9	49134,1	36798,1	44842,7	52695,3	51744,0	61318,5	42363,3	34291,6

Примітка. Складено за [2].

Зразок 6. Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел за ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: один автор	Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 670 с. Ткач А. І. Інституціональна економіка. Нова інституціональна економічна теорія : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 304 с.
Книги: два автори	Пилипенко Г. М., Чорнобаєв В. В. Інноваційно-інвестиційна діяльність та її регулювання в економіці України : монографія. Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2010. 151 с.
Книги: три автори	Jowell R., Roberts C., Fitzgerald R. Measuring Attitudes Cross-Nationally: Lessons from the European Social Survey. London : Sage Publications, 2007. 453 p.
Книги: чотири автори	Бардась А. В., Бойченко М. В., Вудажевський Г. М., Дудник А. В. Міжнародний менеджмент та логістика : навчальний посібник. Дніпро : Герда, 2016. 296 с.
Багатотомні видання	Енциклопедія сучасної України / редкол. : Дзюба І. М. та ін. Київ : САМ, 2016. Т.17.712 с.
Автореферати дисертацій	Кічурчак М. В. Відтворення суспільних благ в економічній системі України : автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.01. Львів, 2017. 34 с.
Дисертації	Кічурчак М. В. Відтворення суспільних благ в економічній системі України : дис. д-ра екон. наук: 08.00.01. Львів, 2017. 701 с.
Законодавчі та нормативні документи	Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. Дата оновлення : 06.10.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text . (дата звернення : 29.03.21).
Стандарти	КВЕД ДК 009:2010. Класифікація видів економічної діяльності зі змінами, внесеними наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики. [Чинний від 29.11.10]. URL: https://www.lawcenter.com.ua/skachaty-kved.html (дата звернення : 22.03.22).
Стаття у періодичному виданні	Алексєєнко Д. Д. Інституціональне середовище виробництва локальних суспільних благ. <i>Економічний вісник НГУ</i> . 2019. № 4 (68), С. 9 – 19. Якщо використовувалася електронна версія видання: Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i> . 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: https://www.routledge.com/9780429254441/9780429254441.pdf
Сайти	Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя: веб-сайт</i> . URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2022).

Примітка. Складено на основі [6].

4.3 Правила оформлення демонстраційного матеріалу

Демонстраційний матеріал є складовою частиною кваліфікаційної роботи. Подається у 5-ти екземплярах, один екземпляр додається до роботи, один залишається у здобувача для доповіді, інші роздаються членам екзаменаційної комісії. Обсяг складає 8–10 сторінок та титульний аркуш. Зразок титульного аркушу представлено у Додатку Ж.

У демонстраційному матеріалі представляють:

- об'єкт, предмет дослідження та завдання;
- рисунки та таблиці дослідження, які відображають проведений аналіз та результати, а також запропоновані розв'язання проблеми.

Оформлюється відповідно до ДСТУ [4–6].

Таблиці та рисунки мають наскрізну нумерацію (таблиця 1, таблиця 2; рисунок 1, рисунок 2).

Ілюстративний матеріал друкується на аркушах формату А4, скріплюється степлером у двох місцях з довгого боку.

5 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Згідно Положення про організацію атестації п. 2.6.3 Критерії оцінювання захисту кваліфікаційної роботи, що відповідають орієнтованому на інтереси здобувачів підходу до атестації, є такі:

1. Оцінка керівника.
2. Оцінка нормоконтролера.
3. Рівень інноваційності результатів
4. Рівень достовірності результатів.
5. Рівень практичної цінності результатів.
6. Рівень знань.
7. Рівень умінь / навичок.
8. Рівень комунікації.
9. Рівень автономії та відповідальності.
10. Оцінка рецензента [3, с. 18].

Повторний захист кваліфікаційної роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок здобувачів вищої освіти різних закладів [7, с. 13].

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кваліфікаційна магістерська робота оцінюється експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою. Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для магістерського рівня вищої освіти (подано нижче).

Загальні критерії досягнення результатів навчання для 7-го кваліфікаційного рівня за НРК (магістр)

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
<i>Знання</i>		
♦ спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: – спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	досягнень; – критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	
	Відповідь містить не грубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення здобувача про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
Уміння/навички		
♦ спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур; ♦ здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах; ♦ здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Відповідь характеризує уміння: – виявляти проблеми; – формулювати гіпотези; – розв'язувати проблеми; – оновлювати знання; – інтегрувати знання; – провадити інноваційну діяльність; – провадити наукову діяльність	95-100
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з не грубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	Рівень умінь/навичок незадовільний	<60

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
Комунікація		
♦ зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Зрозумілість відповіді (доповіді). <i>Мова:</i> правильна; чиста; ясна; точна; логічна; виразна; лаконічна. <i>Комунікаційна стратегія:</i> – послідовний і несуперечливий розвиток думки; – наявність логічних власних суджень; – доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; – правильна структура відповіді (доповіді); – правильність відповідей на запитання; – доречна техніка відповідей на запитання; – здатність робити висновки та формулювати пропозиції; – використання іноземних мов у професійній діяльності	95-100
	Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	90-94
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
Відповідальність і автономія		
♦ управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів; ♦ відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або	Відмінне володіння компетенціями: – використання принципів та методів організації діяльності команди; – ефективний розподіл повноважень в структурі команди; – підтримка врівноважених стосунків з членами команди (відповідальність за взаємовідносини); – стресовитривалість; – саморегуляція; – трудова активність в екстремальних ситуаціях; – високий рівень особистого ставлення до справи; – володіння всіма видами навчальної діяльності; – належний рівень фундаментальних знань;	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
оцінювання результатів діяльності команд та колективів; ♦ здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії	– належний рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок	
	Упевнене володіння компетенціями відповідальності і автономії з незначними хибами	90-94
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано дві вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано три вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано чотири вимоги)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано п'ять вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано шість вимог)	65-69
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (рівень фрагментарний)	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

При оцінюванні роботи враховується думка членів ЕК, наукового керівника, рецензента. Оцінювання кваліфікаційної роботи враховує низку критеріїв:

1. Обґрунтованість структури роботи, логічність викладу матеріалу. При цьому враховується обґрунтованість плану роботи, його послідовний виклад у тексті роботи (20 балів).

2. Широта охоплення й глибина застосування наукової і навчально-методичної літератури з міжнародних економічних відносин. У кваліфікаційній роботі повинні використовуватися основна навчальна література за тематикою, публікації наукових та періодичних видань, переважно за останні 3-5 років (10 балів).

3. Обґрунтованість висновків і практичних рекомендацій. Висновки повинні мати обґрунтований характер, впливати з матеріалу, що аналізується (10 балів).

4. Самостійність проведеного дослідження. Вона повинна знаходити підтвердження у використанні посилань на авторський текст, самостійності усіх етапів проведеного дослідження (10 балів).

5. Узагальнення й використання провідного вітчизняного й закордонного досвіду. Завдання здобувача полягає в тому, щоб проаналізувати саме провідний найновіший вітчизняний і закордонний досвід, обґрунтувати правомірність його використання у конкретних умовах, обчислити економічний, комунікаційний, соціальний ефект від його застосування (20 балів).

6. Мова і стиль викладу матеріалу. Робота повинна бути написана українською мовою, виявлені й усунуті всі орфографічні, стилістичні помилки, виправлений стиль викладу (5 балів).

7. Якість оформлення роботи. Оформлення повинне відповідати нормам і стандартам (5 балів).

8. Успішність захисту кваліфікаційної роботи. Вона визначається доступністю, виразністю, логічністю виступу здобувача, переконливими відповідями на питання членів ЕК і присутніх, правильним використанням графічних додатків (20 балів).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки від 04.03.2020 р. № 380.
2. Положення про систему запобігання та виявлення плагіату Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (із змінами та доповненнями, затвердженими Вченою радою університету від 26.03.2019). Дніпро : НТУ «ДП», 2019. 12 с.
3. Положення про організацію атестації здобувачів вищої освіти НТУ «Дніпровська політехніка» / М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. Дніпро : НТУ «ДП», 2024. 48 с.
4. ДСТУ 5034:2008 Інформація і документація. Науково-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. Київ : Держспоживстандарт України, 2009. 38 с.
5. ДСТУ 3008:2015 Інформація і документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 31с.
6. ДСТУ 8302 2015 Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 20 с.
7. Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (зі змінами та доповненнями від 18.09.2018, 11.12.2018, 08.12.20.21, 27.06.2024 та 12.12.2024, затвердженими Вченою радою університету). Дніпро : НТУ «ДП», 2024. 33 с.

ДОДАТКИ

Рекомендована тематика кваліфікаційних робіт

Світове господарство: закономірності та тенденції розвитку

1. Регіоналізація та глобалізація як провідні тенденції розвитку сучасного світового господарства.
2. Сучасні світогосподарські процеси: тенденції і перспективи розвитку.
3. Постіндустріальна трансформація економіки: глобальні закономірності та національна специфіка (на прикладі конкретних країн).
4. Глобалізація інноваційної діяльності та її вплив на розвиток нової економіки.
5. Фінансові механізми вирівнювання дисбалансів в інфраструктурних інвестиціях між країнами Півночі та Півдня.
6. Цифрова нерівність у світовій економіці: сутність, наслідки та напрями регулювання.
7. Стратегії зниження зовнішнього боргового тиску як чинник досягнення макроекономічної стабільності у країнах Африки.
8. Геоекономічні стратегії впливу Китаю на світові ринки високих технологій.
9. Глобальні тренди інноваційного розвитку.
10. Діалектика офшорингових і рещорингових процесів у світовій економіці.

Міжнародна торгівля

11. Сучасний протекціонізм у міжнародній торгівлі та його соціально-економічні наслідки.
12. Роль зовнішньої торговельної політики у створенні умов для економічної безпеки країни.
13. Регулювання дисбалансів глобальних торговельних потоків.
14. Цифровізація світового ринку товарів і послуг: тенденції і напрями розвитку.

Формування глобальної економічної системи

15. Економічна глобалізація та формування міжнародних виробничих мереж.
16. Новий світовий економічний порядок: фактори формування та напрями трансформації.
17. Трансформація глобальних ринків на тлі війни в Україні.
18. Геополітичні та економічні деформації у світовій економіці під впливом військової агресії РФ проти України.
19. Соціальні виміри глобального економічного розвитку.
20. Людський капітал в системі чинників глобального економічного розвитку.

Економіка ЄС та процеси євроінтеграції

21. Європейська економічна інтеграція: виклики та перспективи для українського бізнесу.
22. Моделі вирівнювання асиметрії між інноваційним розвитком та рівнем економічного зростання в ЄС.
23. Вплив політики економічної інтеграції на розвиток малого і середнього бізнесу в Європейському Союзі.
24. Економічна дипломатія як інструмент розвитку міжнародних економічних відносин: досвід європейських країн.

Концепція сталого розвитку та її реалізація в світовому розвитку

25. Регулювання глобальних дисбалансів між обсягом виробництва та споживання енергоресурсів у контексті енергетичної безпеки.
26. Економічні та екологічні аспекти регулювання ринку викидів вуглецю в контексті європейської зеленої угоди.
27. Системи підтримки виробництва екологічної продукції як засіб досягнення екологічних і економічних пріоритетів розвитку в країнах ЄС.
28. Зелена економіка як складова сталого економічного зростання.
29. Механізми сталого розвитку промислового сектору ЄС.
30. Стале інвестування в діяльності глобальних корпорацій.

ТНК в системі глобальної економіки

31. Вплив глобальних корпорацій на розвиток міжнародних ринків товарів та послуг.
32. Імплементация принципів ESG у діяльність міжнародних корпорацій.
33. Транснаціональні корпорації в аграрному секторі: вплив на продовольчу безпеку країн, що розвиваються.
34. Експортна орієнтація транснаціональних корпорацій на міжнародних ринках.
35. Мережева модель економічної діяльності сучасних ТНК.
36. ТНК як суб'єкт глобального інноваційного розвитку.
37. Особливості інноваційних стратегій ТНК на світовому ринку високотехнологічної продукції.
38. Конкурентне середовище міжнародного бізнесу.
39. Стратегії проникнення міжнародних компаній на зарубіжні ринки.
40. Глобальні ланцюги створення вартості в економічній діяльності ТНК.

Особливості функціонування міжнародного ринку капіталу

41. Регулювання дисбалансу між заощадженнями та інвестиціями у міжнародних економічних відносинах: досвід та перспективи для країн Східної Європи.

42. Міжнародні інвестиції як фактор зростання конкурентоспроможності та політичного впливу країн.

43. Цифрові валюти центральних банків: можливості та виклики для міжнародної валютної системи.

44. Міжнародні фінансові інструменти підтримки розвитку малого і середнього бізнесу в країнах, що розвиваються.

45. Міжнародна біржова діяльність та її специфіка в країнах ЄС.

46. Сучасні тенденції руху іноземного капіталу в країнах Азії.

Світовий ринок праці та тенденції його розвитку

47. Міжнародна трудова міграція українців: масштаби, наслідки, регулювання.

48. Система чинників напрямків світових міграційних потоків.

49. Вплив штучного інтелекту на міжнародні ринки праці: загрози та можливості.

50. Реструктуризація міжнародного ринку праці під впливом міжнародної міграції робочої сили.

51. Міжнародна міграція людського капіталу: сучасні тенденції та напрямки регулювання.

Форми міжнародних економічних відносин

52. Трансфер технологій і його можливості для зміцнення економік країн, що розвиваються.

53. Регулювання дисбалансу між експортом та імпортом енергоресурсів у Східній Європі як перспектива формування енергетичної незалежності країн.

54. Роль цифрової економіки у подоланні дисбалансу між традиційними та інноваційними секторами економіки у США.

55. Зарубіжний досвід розвитку ринку сільськогосподарської продукції.

56. Світовий ринок послуг і перспективи його розвитку в умовах глобалізації.

57. Світова енергетична безпека: загрози та інструменти забезпечення.

58. Розвиток світового ринку сільськогосподарських продуктів як основа глобальної продовольчої безпеки.

59. Глобальні тенденції розвитку міжнародного туризму в структурі світового ринку послуг.

60. Стратегії економічного зростання засновані на імпортозаміщуючому виробництві.

61. Роль ОПЕК в глобалізації світового ринку енергоресурсів.

62. Міжнародні ринки альтернативної енергетики.

Україна в системі міжнародних економічних відносин

63. Кластеризація як чинник конкурентоспроможності національної економіки: світовий досвід та впровадження в Україні.

64. Діяльність міжнародних фінансових організацій в Україні: оцінки в сучасних умовах і перспективи.

65. Експортний потенціал України: сучасний стан та перспективи нарощування.

66. Проблеми підвищення ефективності зовнішньої торгівлі України.

67. Вплив міжнародних ринків капіталу на розвиток національної економіки

68. Конкурентоспроможність українських компаній в міжнародному середовищі.

69. Вплив міжнародних ринків капіталу на інвестиційний потенціал України.

70. Геоекономічна стратегія України та її регіонально-інтеграційні пріоритети.

71. Ефективність податкового регулювання міжнародної торгівлі в Україні.

Додаток Б

Форма 9. Титульний аркуш пояснювальної записки кваліфікаційної роботи

Міністерство освіти і науки України

Національний технічний університет

«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки

(навчально-науковий інститут)

Факультет менеджменту

(факультет)

Кафедра Економічної теорії та міжнародних економічних відносин

(повна назва)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеня магістра_____

(бакалавра, магістра)

здобувача вищої освіти Кириченко О.К. академічної групи 292-24м-1_____

(ПІБ)

спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини»

(офіційна назва)

на тему «Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями:
еволюція, теорія, практика»

(назва за наказом ректора)

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи				
розділів:				
1.....				
2.....				
3.....				
Рецензент				
Нормоконтролер				

**Дніпро
2025**

Додаток В

Форма 10. Завдання на кваліфікаційну роботу за освітньо-професійною
програмою

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
економічної теорії та міжнародних
економічних відносин
(повна назва)
Смєсова В.Л.
(підпис) (прізвище, ініціали)
« ____ » 20 ____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня магістра
(бакалавра, магістра)

здобувача вищої освіти Кириченко О.К. академічної групи 292-24 м-1
(прізвище та ініціали) (шифр)
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини (код і назва спеціальності)
за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини»
(офіційна назва)
на тему «Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями:
еволюція, теорія, практика»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____ № _____

Розділ	Зміст	Термін Виконання
Теоретичні засади міжнародних валютно-кредитних відносин	Висвітлення теоретичних засад дослідження сутності фінансових економічних відносин між суб'єктами світового господарства	XX.XX.XXXX р. – XX.XX.XXXX р.
Дослідження специфіки співробітництва у сфері міжнародних валютно-кредитних відносин	Аналіз тенденцій розвитку міжнародних валютно-кредитних відносин, форм та механізмів співробітництва у міжнародній фінансовій сфері.	XX.XX.XXXX р. – XX.XX.XXXX р.
Обґрунтування напрямів підвищення ефективності співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями	Дослідження динаміки співробітництва України з провідними міжнародними фінансовими організаціями, обґрунтування напрямів підвищення його ефективності.	XX.XX.XXXX р. – XX.XX.XXXX р.
Оформлення та надання кваліфікаційної роботи бакалавра до ЕК		XX.XX.XXXX р. – XX.XX.XXXX р.

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

Смєсова В. Л.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі XX.XX.XXXX р.

Дата подання до екзаменаційної комісії XX.XX.XXXX р.

Прийнято до виконання

_____ (підпис здобувача вищої освіти)

Кириченко О.К.

(прізвище, ініціали)

Реферат кваліфікаційної роботи

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: ___ сторінок, ___ рисунків, ___ таблиць, ___ використаних джерел, ___ додатків.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано _____

Об'єкт дослідження: _____

Предмет дослідження: _____

Мета кваліфікаційної роботи: _____

Положення, що захищаються: _____

Інформація щодо впровадження (за наявності): _____

Взаємозв'язок з іншими роботами _____

Результати роботи можуть бути використані _____

Робота має застосування у сфері _____

Соціально-економічна ефективність роботи полягає _____

Висновки, пропозиції щодо розвитку об'єкта розроблення: _____

У роботі використано такі методи досліджень: _____

Ключові слова (перелік ключових слів, які є визначальними для розкриття суті кваліфікаційної роботи, має містити 5 – 15 слів (словосполучень), які подаються великими літерами в рядок із прямим порядком слів у називному відмінку однини, розташованих за абеткою та розділених комами).

Реферат подається також і англійською мовою.

Зразок оформлення змісту

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН	
1.1 Еволюція поглядів на фінансову складову функціонування світової економіки	7
1.2 Сутність фінансових економічних відносин між суб'єктами світового господарства	13
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН	
2.1 Міжнародні фінансові організації як основний суб'єкт міжнародних валютно-кредитних відносин.....	27
2.2 Сучасні тенденції розвитку міжнародних валютно-кредитних відносин.....	37
2.3. Форми та механізми співробітництва у міжнародній фінансовій сфері.....	48
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЄБРР	
3.1 Генеза та динаміка співробітництва України з провідними міжнародними фінансовими організаціями	59
3.2. Напрями підвищення ефективності співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями	70
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТКИ.....	90

Умовні скорочення

АСЕАН – Асоціація держав Південно- Східної Азії	МЕРКОСУР – Південноамериканський спільний ринок
АТЕС – Азійсько-Тихоокеанське економічне співтовариство	МС – Митний союз
АТР – Азійсько- Тихоокеанський регіон	МСП – мале спільне підприємство
АФТА – Зона вільної торгівлі	МТС – матеріально- технологічне середовище
АСЕАН Бенілюкс – Інтеграційне об'єднання Бельгії, Нідерландів і Люксембургу	НАФТА – Північноамериканська зона вільної торгівлі
СВП – світовий валовий продукт	НДІДКР – науково-дослідні та дослідницько- конструкторські розробки
ВСФ – Всесвітній соціальний форум	НКО – некомерційна організація
ГАТС – Генеральна угода з торгівлі послугами	ОАЄ – Організація африканської єдності
ГАТТ – Генеральна угода з тарифів і торгівлі	ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку
ГВЗМ – глобальні виробничо-збутові мережі	ООН – Організація об'єднаних націй
ГЛДВ – глобальні ланцюги доданої вартості	ПП – прямі іноземні інвестиції
ЄАВТ – Європейська асоціація вільної торгівлі	ПТУ – преференційна торговельна угода
ЄОВС – Європейське об'єднання вугілля та сталі	РІО – регіональні й інтеграційні об'єднання
ЄС – Європейський Союз	РНС – режим найбільшого сприяння
ЄЦБ – Європейський центральний банк	СА – стратегічні альянси
ЗВТ – зона вільної торгівлі	СБ – Світовий банк
ЗТО – зовнішньоторговельний обіг	СЕС – соціально-економічна система
ІКТ – інформаційно- комунікативні технології	СОТ – Світова організація торгівлі
ІО – інтеграційне об'єднання	СП – спільні підприємства
КАРІКОМ – Карибське співтовариство та спільний ринок	ТНБ – Транснаціональні банки
ЛАІ – Латиноамериканська асоціація інтеграції	ТНК – Транснаціональні корпорації
МВФ – Міжнародний валютний фонд	ТТІП – Трансатлантичне торговельне та інвестиційне партнерство
МЕВ – міжнародні економічні відносини	ТТП – Транстихоокеанське партнерство
МЕІ – міжнародна економічна інтеграція	ЦБ – Центральний банк
	ЮНКТАД – Конференція ООН з торгівлі та розвитку

Зразок форми титульного аркуша демонстраційного матеріалу

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра економічної теорії та міжнародних економічних відносин

**ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ
до кваліфікаційної роботи ступеня магістра**

на тему: «_____»

**здобувача(ки)
групи**

(підпис) (прізвище, ініціали)

**Керівник роботи:
д.е.н., проф.
кафедри ЕТМЕВ**

(підпис) (прізвище, ініціали)

**Завідувач кафедри:
д.е.н., проф.
кафедри ЕТМЕВ**

(підпис) (прізвище, ініціали)

Дніпро
2025

Навчальне видання

Алексєєнко Дар'я Дмитрівна
Геращенко Світлана Олександрівна
Гузенко Ірина Юріївна
Литвин Марина Валентинівна
Литвиненко Наталія Іванівна
Пилипенко Ганна Миколаївна
Пилипенко Юрій Іванович
Смєсова Вікторія Леонідівна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Методичні рекомендації
для здобувачів ступеня магістра
освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

Видано в авторській редакції.

Електронний ресурс.
Підписано до видання 12.06.2025. Авт. арк. 3,3.

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка».
49005, м. Дніпро, просп. Дмитра Яворницького, 19.